

mindre fik vi så en aldersdiskriminerende funktion, og det er ganske uheldigt. Det er overordentlig vanskeligt at forklare, hvorfor folk skulle have lavere udgifter, når de fylder 60. Vi er selvfølgelig klar over – og var godt tilfreds med – at man indførte § 33, stk. 2, med virkning fra 1. juli 1994, idet det jo klart var et problem, at kommunerne kunne spekulere i at trække en sag om almindelig forhøjet førtidspension ud til den anden side af 60-års-alderen.

Jeg er tilfreds med, at socialministeren lægger op til en grundig debat om førtidspensionssystemet, og beklager selvfølgelig, at Det Radikale Venstre ikke kan bakke op om et sådant forslag, for vi har rent faktisk nogle meget voldsomme problemer med førtidspensionssystemet, således som det er i dag. Det er uigennemsigtigt og uforståeligt, og der er en lang række problemer f.eks. med at få vurderet sin erhvervsevne, sit erhvervsevnetab, og det giver også anledning til en ganske manglende forståelse hos de mennesker, der får tilkendt en lavere pension på den baggrund.

Vi har med dette lovforslag ønsket at sætte fokus på den aldersdiskrimination, som i bund og grund er uhensigtsmæssig og meget ubehagelig for de mennesker, der rammes af den. Man mister ca. 1.000 kr. om måneden skattefrit på en indtægt, der i øvrigt er 88.000 kr. om året, så det er ret mange penge. Når man tænker på, at det svarer til ca. 3 måneders løn for et folketingsmedlem, synes jeg, det sætter lidt i relief, hvad det er for et beløb, man udbetaler til folk, når de fylder 60.

Fru Else Winther Andersen var inde på spørgsmålet, om man ville straffe på grund af alder. Det er jo rent faktisk det, der sker. Man bliver straffet, hvis man er så uheldig at være fyldt 60, inden man får søgt om førtidspension. Problemet er også, at de mennesker, der har en god kontakt med en dygtig socialrådgiver, meget hurtigt bliver gjort opmærksom på: Enten så tager du dig sammen, og så bliver du ved med det arbejde, du har, selv om det gør ondt, selv om du er ved at blive syg, for så holder du, indtil du kan få efterløn. Eller også må vi skynde os at tage fat på en førtidspensionssag. Det er et problem for de mennesker, der ikke har opbakning fra dygtige socialrådgivere. De mennesker får en stor forskrækkelse, når de opdager, hvad betingelserne så er.

Til sidst vil jeg godt opfordre socialministeren til at sørge for, at vi relativt hurtigt kommer i gang med et udvalgsarbejde, og at det ikke skal

resultere i et udvalgsarbejde som det, der blev afsluttet her for et par år siden, hvor der kom en samlet betænkning om aktivering, revalidering og førtidspensionering med en lang række fornuftige anbefalinger, men hvor det endte med, at regeringen tog enkeltelementer ud som f.eks. den hovsalsøsning at overlade det til kommunerne efter nogle bestemte kriterier at få ret til at tilkende mellemste og højeste førtidspension. Det er ikke den måde, hvorpå SF vil gå ind i et arbejde om en førtidspensionsreform. Det er sagen alt for alvorlig til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget.

Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 2:

Forslag til folketingsbeslutning om børnepasningsgaranti, afvikling af ventelister og uddannelse af pædagoger.

Af Villy Søvnald (SF) m.fl.
(Fremsat 12/10 94).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg har, jeg havde nær sagt selvsagt stor sympati for hensigten med det forslag, vi behandler her, for det er jo at sikre, at alle forældre, der har et ønske om at få deres børn passet, også skal have den mulighed. Det har jo været et højt prioritret ønske fra regeringens side, at der skulle være en pasningsgaranti for alle børn imellem 1 og 6 år ved udgangen af 1995. Det er stadig væk vo-

res mål, og jeg er også overbevist om, at vi kan nå det mål.

Så langt er vi enige med SF. Men vi er ikke enige om midlerne til at nå det mål. Hvor SF vil pålægge kommunerne det ved en forpligtelse gennem en beslutning her i Folketinget, vil vi gennemføre det gennem forhandlinger med kommunerne. Det er den vej, vi allerede er slået ind på, og jeg synes faktisk, vi kan sige med en vis stolthed, at vi er nået langt i de forhandlinger. Der er sket en kolossal udbygning af pasningstilbudene ude i kommunerne. Jeg synes, det er en imponerende indsats, der er gjort, og det har da også givet resultater. Dette er blandt andet et resultat af forhandlinger med kommunerne, hvor vi er blevet enige om, at der skal ydes en ekstraordinær indsats, når det gælder pasningstilbudene.

Ud over disse forhandlinger har regeringen ydet et tilskud gennem den refusionsordning for løntilskud, kommunerne kan opnå i år og til næste år, og som gælder 30 pct. af lønudgifterne til personale, der passer børn, ud over det personale, der allerede er ansat. Der er en lånepulje på 50 mio. kr. i 1995 til at udvide lokalekapaciteten, og der har været afsat to gange 150 mio. kr. til den særlige børnepulje til ekstraordinære pædagogiske tilbud til småbørn. Endelig har vi jo vedtaget den meget populære orlovsordning, som også aflaster dagtilbudene, fordi mange forældre har været glade for den mulighed for selv at tage et pusterom derhjemme, hvor de selv kan passe deres børn.

Når regeringen mødes igen med kommunerne ved de nye økonomiske forhandlinger i begyndelsen af 1995, vil vi selvfølgelig gøre status over, hvor langt vi er nået med hensyn til at opfylde pasningsgarantien, og sammen vurdere, om der er behov for nye initiativer for at nå målet ved udgangen af 1995. Vi har ikke noget entydigt billede af, hvordan de kommunale budgetter er, hvad man budgetterer med; det er først nu, budgetterne for 1995 er ved at indløbe, altså hvad kommunerne satser på som mål for udbygning af pasningstilbudene.

Jeg vil også sige, at vi er enige med forslagsstillerne, der slår på, at det er nødvendigt, at kapaciteten i uddannelsessystemet hele tiden holder trit med udbygningen af antallet af pasningstilbud, og det har da også været sådan, at der i 1994 var et større indtag både på de egentlige pædagoguddannelser og på merituddannelsen. Når det gælder 1995, vil vi selvfølgelig her, som sædvanen er, lytte til de regionale

praktikpladsudvalg og vurdere deres indstilling, når det drejer sig om, hvorvidt der er brug for at udvide uddannelseskapa- citeten.

Så jeg må sige, at sammenfattende er vi enige i målet. Jeg synes, vi er nået langt, jeg synes, kommunerne har ydet en flot indsats, men jeg vil gerne holde fast i – regeringen vil gerne holde fast i – at den fortsatte vej til målet skal gå gennem forhandlinger med kommunerne og ikke som et forslag her i Folketinget. Derfor kan regeringen heller ikke støtte forslaget.

Jan Petersen (S):

På de fleste punkter er SF's forslag en gentagelse af forslag, vi tidligere har drøftet i Folketingssalen. Jeg har svært ved at finde det nye i forslaget, og det gælder så også det ordførerindlæg, jeg skal aflevere her – det kan ikke bidrage med væsentligt nyt.

Vi er enige med SF i, at børnefamilierne skal have en pladsgaranti i samtlige landets kommuner senest den 1. januar 1996, nøjagtig det, som socialministeren også nu har bekræftet nok en gang på regeringens vegne. Vi er også enige med SF i, at der skal være uddannede pædagoger i institutionerne, og at en udbygning af dagtilbudspladserne betyder, at der så også skal ske en vækst i uddannelseskapa- citeten.

Når jeg alligevel må afvise forslaget, er det, fordi det jo er en diskussion om metoder, og i Socialdemokratiet mener vi ikke, at vi på nuværende tidspunkt skal lovgive mere præcist om denne garanti. De økonomiske dele af forslaget er i øvrigt så central en del af forholdet mellem kommunerne og staten, at de nødvendigvis må indgå i økonomiforhandlingerne, såfremt der fortsat er et problem i 1995.

Vejen er altså for os at se fortsatte forhandlinger med kommunerne, og vi er overbevist om, som også socialministeren er det, at vi når det mål, vi har sat os.

Det, der gør, at vi tror, vi når målet, er selvfølgelig de konkrete punkter i beslutningsforslaget, som vi er i gang med. Udbygningen af dagtilbudspladser er vokset kraftigt i 1994, og den fortsætter med at vokse i 1995 – om end lidt langsommere.

Forældreorloven er en stor succes; mange bruger den, endda flere end forventet, og der er uden tvivl tale om, at forældreorloven har dæmpet efterspørgslen efter dagtilbudspladser – i hvert fald for gruppen fra et halvt til et helt år.

Og så er der antallet af pladser ved pædagogseminarierne. De vokser i 1994, og for 1995 har vi også lige fået bekræftet, at regeringen er indstillet på yderligere pladser, såfremt det indstilles fra praktikpladsudvalgene. Antallet af ansøgere til den merituddannelse, der også gælder for pædagogmedhjælpere, vokser ligeledes i 1995, så derfor tror vi – som jeg sagde – at vi når det mål, som også er SF's intention med forslaget.

Man kan sige som afslutning, at i bedste fald er forslaget derfor unødvendigt, og hvis man i SF ikke har tillid til, at vi når det mål, vi har sat os, er spørgsmålet, om realitetsdiskussionen ikke burde finde sted i foråret 1995 i stedet for her i efteråret 1994.

Erik Larsen (V):

Det forslag, som ligger her fra SF om en børnepasningsgaranti, vil jeg betragte som et typisk SF-forslag, hvor man i alle detaljer ønsker at diktere kommunerne, hvordan de skal optræde.

SF ønsker et institutionssamfund. Man lægger op til, at kommunerne skal kunne lånefinansiere nye institutioner; man lægger op til, at hele pladsgarantien eller børnepasningsgarantien skal bygges op omkring institutionsprincippet.

Jeg vil gerne sige, at det er Venstre klart imod. Venstre ønsker også en indsats på dette område, men vi ønsker, at der bliver en større valgfrihed for familierne i dette land med hensyn til at vælge selv at passe børnene derhjemme. Derfor har Venstre også i forbindelse med oplægget til finansloven sagt, at vi vil sætte 200 mio. kr. af til forsøgsordninger i kommunerne, der kunne opfylde netop det mål, at man kunne give forældrene en valgmulighed, give forældrene chancen for at få lov til at passe deres egne børn.

Der er jo en helt klar forskel i opfattelse og i livssyn. Vi går ind for, at familien netop skal kunne trives sammen med børnene i den periode, der her tales om, nemlig den, der er så vigtig. Det er også klart, at vi har noteret os den store interesse, der har været for forældreorlov. Selv om vi selvfølgelig i princippet har været uenige om, hvordan denne forældreorlov var skruet sammen, har vi dog med stor interesse iagttaget, at der blandt de danske børnefamilier er udpræget ønske om at få lejlighed til i en periode at være sammen med børnene og få lov til at passe børnene selv. Så derfor kan vi ikke støtte dette her, som jo i høj grad vil cementere hele institutionsområdet i den kommunale verden.

Vi er derfor imod forslaget. Vi mener også, at kommunerne har gjort en stor indsats i de sidste år for at skabe flere pasningsmuligheder. Der er en bred vifte rundt omkring i kommunerne, og som man kan se på tallene i forslaget, har man faktisk gjort det rigtig godt.

Der er også utrolig mange af de kommuner, som er nævnt her, der ikke har en pasningsgaranti, men som egentlig gerne ville have det, hvis man kunne skaffe de økonomiske muligheder for det. Men kommunerne har jo i høj grad været udsat for et pres på en masse udgiftsområder, og i de forhandlinger, der har været ført mellem regeringen og kommunerne her senest i foråret, har man fra regeringens side ikke været lydher over for kommunernes ønske om bl.a. at få ophævet den såkaldte børnepakke med de store søskenderabatter. En ophævelse af børnepakken ville i de kommuner, der i dag ikke har en pasningsgaranti, skabe det økonomiske råderum, som ville gøre det muligt også dér at udfylde dette område på den måde, man lokalt helst ville.

Men endnu en gang: Venstre kan ikke støtte forslaget. Vi ønsker, at pengene skal følge barnet, og at friheden skal slippes løs i familierne.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Hr. Erik Larsen taler om valgfrihed. Jeg kunne godt tænke mig, om hr. Erik Larsen ville prøve at uddybe, hvad det er for en valgfrihed, han mener der egentlig findes, når realiteten er, at der ikke er nogen pasningsgaranti. For det vil sige, at forældrene ikke har den mulighed. Det er ikke sådan, at de kan vælge det eller noget andet eller gå hjem og passe børnene selv. Der findes ikke en garanti for, at de kan få passet deres børn.

Derfor er det en absurd måde, hr. Erik Larsen stiller det op på, når han siger, at der skulle være valgfrihed. Det valg findes ikke i mange kommuner og for mange forældre.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Det er også hr. Erik Larsens bemærkninger om institutionsløsninger og valgfrihed, der bringer mig herop. Spørgsmålet er jo, om forældrene ikke har valgt, i og med at de efterspørger dagtilbud i et sådant omfang, at der stadig væk i nogle kommuner er ventelister. Det er det, SF og regeringen forsøger at komme til livs.

Jeg vil derfor gerne for det første spørge hr. Erik Larsen, hvordan man forestiller sig, at en valgfrihed for forældrene skal praktiseres i de kommuner, hvor der er en venteliste.

Jeg vil dernæst stille yderligere to spørgsmål, hvoraf det ene vedrører forældreorloven. Jeg forstår, ikke af ordførerindlægget, men af den offentlige debat, at Venstre ønsker at afskaffe forældres ret til at tage orlov og overdrage den til arbejdsgiveren, i og med at det skal være aftalebaseret. Derfor jeg vil gerne spørge hr. Erik Larsen, hvordan man forestiller sig at forældrene dér får en valgmulighed. Så vidt jeg kan forstå, er det arbejdsgiveren, der får en valgmulighed til at sige ja eller nej til forældrene.

Hvad endelig angår de 200 mio. kr., der er foreslået – de skal forhandles i andre fora end lige her – kunne jeg godt tænke mig at spørge, om man stadig væk mener, at det er kommunen og ikke forældrene, der skal afgøre, om man skal have adgang til at trække på et beløb til at passe sine børn derhjemme selv.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Bruno Jerup efterlyser en valgfrihed, for når der nu ikke er en pasningsgaranti, kan man jo ikke altid vælge at få passet sit barn i en offentlig institution. Jamen det, der er tale om her, er en form for symptombehandling. Hvad er årsagen til, at der er en så ekstremt høj efterspørgsel efter offentlige pasningstilbud? Før er, at forældrene er presset ud i at skulle være på arbejdsmarkedet for at få det hele til at hænge sammen. Dermed er de tvunget til, at børnene skal passes, for medmindre man har en meget høj indtægt og dermed mulighed for at få passet sine børn privat, er man nødt til at få passet sine børn i en offentlig institution, for dér betaler skatteyderne mindst 70 pct. af de faktiske omkostninger. Derfor har forældrene ingen valgfrihed på dette punkt.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Hr. Tom Behnke fik svaret på en del af de spørgsmål, der var stillet til mig. Det er jo fuldstændig rigtigt, og jeg kan kun bekræfte, at det selvfølgelig er sådan, at der i dag ikke er nogen reel valgfrihed, men som vi i hvert fald vil skabe mulighed for at give nogle. Man kan overveje, om man kan få tingene til at hænge sammen økonomisk. Hvis det var sådan, at et beløb pr. barn fulgte med barnet, ville der åbne sig en helt ny måde at tænke på i de danske familier.

Dette område er jo ikke særlig ukendt, heller ikke for Socialdemokratiet, for netop i forbindelse med forældreorloven – sagt til hr. Jan Petersen – gav man kommunerne mulighed for at yde et ekstra bidrag til forældreorlovsbeløbet på op til 30.000 kr., hvis man i kommunen skønnede, at det ville kunne afhjælpe nogle af de institutionspladsproblemer, der var, eller hvis man måske havde nogle helt andre overordnede filosofier med hensyn til, at det kunne være gavnligt for de enkelte familier.

Det er rigtigt, som det bliver nævnt, at vi ønsker, at forældreorlov i fremtiden skal knyttes sammen med en genbesættelse, og det har vi heller aldrig lagt skjul på er vores politik.

Vi ønsker også, at det bliver kommunerne, der under det kommunale selvstyre skal administrere det, vi forestiller os med hensyn til de 200 mio. kr., vi har talt om. Men det er klart, at vi, hvis der var råd til det, gerne ville udstrække hele dette frihedsbegreb på børnepasningsområdet, sådan at det ikke blev en egentlig forsøgsordning, men at der blev fuldstændig valgfrihed i det kommunale selvstyre, således at man også kunne løse problemer ad den vej.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er svært at lade være med at kommentere de imponerende billeder, vi bliver præsenteret for, for den, der indtil for nylig befandt sig ude i det virkelige liv i en kommune som socialudvalgsformand. Jeg ved, at hr. Erik Larsen har samme fortid.

Jeg vil gerne spørge hr. Erik Larsen, hvad han på grundlag af sin erfaring i Odense mener folk ønskede. Man behøver ikke at tage den lange ideologiske diskussion, man kan nøjes med at spørge, hvad det var, de mennesker i Odense efterspurgte, og hvorfor de lod sig skrive op på en venteliste. Det gjorde de, fordi det var den måde, de ønskede at leve deres liv på; de ønskede at være på arbejdsmarkedet, og at nogle i den periode tog sig af deres børn. Så enkelt er det.

Jeg synes, det er et fantastisk billede, man tegner, for de brugerundersøgelser, der er på daginstitutionsområdet, viser en meget høj grad af tilfredshed. Man kan næppe finde noget offentligt område, hvor folk er så glade for de tilbud, de får. At beskrive det med billeder som institutionernes tyranni, de socialistiske modeller, der bliver trykket ned over hovedet på de kære små, og alt det dér, er simpelt hen så langt fra virkeligheden ude omkring, at jeg synes, det

godt kunne gå hen og blive et problem både for Venstre og for Fremskridtspartiet.

Jeg noterede, at Socialdemokratiet har en anden grundlæggende holdning i denne diskussion, og det synes jeg er fint. Jeg kan konstatere, at man foreløbig er enige i målet, men ikke rigtig tør gå vejen.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg blev også fanget lidt af hr. Erik Larsens og hr. Tom Behnkes fantastiske forhold til friheden.

Det ville være en interessant form for frihed, hvis man forsøgte at tvinge en anden familiestruktur igennem end den, der har udviklet sig igennem de sidste 30, 40, 50 år. Ved at forhindre, at der kunne blive passet børn, ved at forhindre en børnepasningsgaranti skulle man kunne skabe frihed og nye familiestrukturer og en anden arbejdsdeling i familien. Det lyder meget utroligt. Selvfølgelig kan man forestille sig en anden familiestruktur, hvor forældrene, som man er inde på, bruger mere tid på deres børn, og det ligger jo bl.a. i orlovsordningerne, hvortil støtten fra hr. Erik Larsen og hr. Tom Behnke dog vistnok er noget begrænset. Derfor synes jeg, det er mærkeligt at tale om frihed i dette spørgsmål. Friheden for familierne består jo lige præcis i, at de kan få denne børnepasningsgaranti; det andet er noget vrøvl.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Ordføreren for SF, hr. Villy Søvnald, noterede sig, at vi i Socialdemokratiet var enige i målet, men ikke rigtig turde gå vejen. Jo, vi vader på fuldt tryk ud ad vejen og er faktisk ret tæt på målet.

Men det, der i øvrigt fik mig herop nok en gang, var hr. Erik Larsens svar. Jeg vil gerne prøve, om svaret kan gøres endnu bedre.

Én ting er, at Venstre ønsker genbesættelse i forbindelse med forældreorloven. Men en anden ting er, at konsekvensen af Venstres forslag, hvis jeg har forstået det, er, at man samtidig fjerner forældrenes ret til at anmode om orlov og i stedet for gør det til en aftale med arbejdsgiveren. Derefter spurgte jeg, hvor forældrenes valgfrihed bliver af, idet man for mig at se overleverer den til arbejdsgiverne.

Det samme gælder anvendelsen af de 200 mio. kr. til dem, der ønsker at blive derhjemme. Er det ikke kommunen, der skal afgøre, hvem der kan få? I givet fald overdrager man retten til

at afgøre, hvordan den families liv skal bruges, til kommunen. Ergo er Venstres valgfrihed, at man overgiver forældrenes personlige valgfrihed til henholdsvis arbejdsgiveren og kommunen og dermed fjerner den og det, der måske var ønsket, nemlig at det var familierne selv, der skulle have en valgmulighed. Det var dette paradoks i Venstres linje på det foreliggende område, jeg prøvede at få lidt uddybet.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Jan Petersen m.fl. optræder her som den kærlige samaritaner, der kommer med de flotte tilbud til dem, der ikke har det så godt. Det svarer fuldstændig til, at man hamrer én en på hovedet og bagefter siger: Nu skal jeg nok sætte et plaster på.

Sagen er, at orlovsordninger er noget, man tager imod, fordi man er blevet tvunget til det. Den eneste mulighed, forældre har for at få lov til at se deres børn, er at tage en orlovsordning, for skattetrykket her i landet er så højt, at man er tvunget til at være på arbejdsmarkedet. Så først tvinger man altså forældrene til at aflevere deres børn i institutionerne, og hvis de så gerne vil have lov til at se dem, laver man selvfølgelig en lovgivning om nogle orlovsordninger, så forældrene kan se deres børn. Derefter går man ud og sælger det, som at man dermed er verdens bedste politikere.

Det var nu bedre, hvis man tillod forældrene fra starten af at have økonomisk mulighed for at vælge. Hr. Bruno Jerup siger, at V, K og Z vil forhindre børnepasning. Nej, det, vi taler om, er friheden til at vælge, om man selv vil passe sine børn, om man vil have sine børn privat passet, eller om man vil have sine børn offentligt passet.

Men af økonomiske grunde har man kun ét valg i 80 pct. af alle børnefamilierne, og det er offentlig pasning. Det er ikke noget reelt valg.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Både hr. Bruno Jerup og hr. Jan Petersen har udlagt vores udtalelser, som om det, vi vil, er at vende op og ned på alle de pasningstilbud, der i øjeblikket findes rundt omkring. Det er jo ikke rigtigt, men det er en meget god måde at få afsporet diskussionen på at stille det sådan op, at vi vil noget helt nyt.

Det, vi vil, er ikke noget helt nyt. Det er bare en overbygning, en påbygning, eller hvad man nu vil kalde det. Vi vil have et alternativ til tilby-

de forældrene i dette samfund, sådan at kommunerne får mulighed for at imødekomme ønskerne hos de forældre, der gerne vil passe deres børn, ved at give et beløb med børnene og derigennem skabe den økonomiske tryghed og baggrund, der skal til.

Det er en fuldstændig fordrejning at stå her og antyde, at vi nu vil nedlægge alle institutionerne. Vi kan måske sige, at vi er i en så heldig situation, at vi ikke har et udbygget institutionsnet, for så ville alle muligheder faktisk være udtømt, og så var der ingen frihed, så var der ingen valgmulighed tilbage. Nu er der altså en mulighed for at komme med et nyt element inden for børnepasning, nemlig at forældrene selv kan få lov til at passe deres børn. Det synes jeg er flot, og jeg kan slet ikke forstå, at man fra anden side ikke kan se, at det må være en menneskeret.

Det er rigtigt, som hr. Tom Behnke siger, at vi igennem vores skatte- og afgiftssystem herhjemme i høj grad har umuliggjort det alternativ for mange familier selv at passe deres børn.

Hvad angår orlovsordningerne, er det selvfølgelig en orlovsordningstype, som er afhængig af, at man har en dialog med arbejdspladsen, men det ser vi heller ikke som noget indgreb i friheden.

Stefan G. Rasmussen (KF):

Jeg vil gerne indlede med at sige tak til de ordførere, som har været heroppe og berige min dag, for den debat og de små bemærkninger, der har været, har inspireret mig til at notere på mit papir her, at det er mindre interessant, at det er forældrene, der vælger, eftersom det jo er børnene, vi taler om, og kærligheden til dem, der skal give børnepasningen den rigtige dimension.

Jeg er enig med hr. Villy Søvndal, når han nu lukker vinduet op og lader os kigge ud i virkeligheden, men jeg er sikker på, at hvis det var børnene, der kunne vælge, ville de vælge deres forældre derhjemme.

Derfor kan jeg også sige, at Det Konservative Folkeparti absolut ikke er imod pasningsordningerne i det foreliggende forslag, men med den vending, man her bruger, nemlig »ret til« i stedet for, som socialministeren sagde, »muligheden for«, så tager jeg klart afstand fra det.

Det er lidt mærkeligt, at jeg skal stå her som konservativ politiker og minde S og SF om, at et socialt velfærdssamfund bedst bygges op på, at de, der har meget, yder mere til fællesskabet

end dem, der har lidt. Det betyder altså også, at nogle må fraskrive sig retten til at have ret til.

I forslaget påpeges det, at man ved at indbygge denne pasningsgaranti vil skabe større fleksibilitet på arbejdsmarkedet, men jeg kunne nu godt nævne adskillige andre nemmere måder at opnå den på. Det kan f.eks. ske ved at gennemføre Det Konservative Folkepartis tidligere forslag om, at pengene følger barnet. Det vil ikke bare give fleksibilitet, men det vil også give valgfrihed, og det var jo det, man efterlyste lige før.

Konklusionen er derfor, at vi ikke kan stemme for dette forslag.

Tom Behnke (FP):

Indledningsvis – så jeg husker at få det med – skal jeg stille et spørgsmål til forslagsstillerne.

Man skriver i første afsnit af de almindelige bemærkninger: »eller få pasning i en privat pasningsordning baseret på sort arbejde.«

Det er den variant, man har, når man taler om privat pasning.

Sidste uge behandlede vi et forslag fra socialministeren, hvor vi netop fik skelnet imellem, om det var offentlig eller privat pasning, men her lægger SF det altså op til, at enhver form for privat pasning er sort.

Jeg vil gerne høre, i hvilken forbindelse det er sort. Er det i forhold til skattelovgivningen, eller hvad er det, man mener, når man siger sort arbejde? Og vil man dermed påstå, at enhver form for privat pasningsordning er sort arbejde?

Jeg vil i øvrigt sige til forslagsstillerne og specielt til hr. Villy Søvndal, at jeg synes, det er et meget flot forslag. Jeg synes, det er et godt og gennearbejdet forslag, og specielt bemærkningen om, at man også under sine finanslovforhandlinger har taget de økonomiske sider af forslaget med, synes jeg vidner om, at det ikke er et forslag, der er lavet fra dag til dag, men et godt gennearbejdet forslag.

Det betyder dog ikke, at Fremskridtspartiet kan støtte forslaget, men det, der kan roses, skal roses.

Det er min opfattelse i modsætning til SF, at børn og børnepasning er et ansvar, der påhviler forældrene og ikke det offentlige. Vi har tidligere været inde på, hvorfor der kan være så stort et behov for, at man skal have passet sine børn offentligt, hvad det er, der gør, at stadig flere forældre efterspørger offentlig pasning.

For mig at se er der kun én eneste årsag til det, og det er, at forældrene i stadig højere grad

er nødt til at gå ud og tage sig et stykke arbejde for at have til dagen og vejen.

Hvorfor er man så nødt til det? For mig at se er der kun ét svar på det, nemlig at man skal aflevere en stadig større del af det, man tjener, til skattevæsenet.

Hvorfor skal man det? Fordi de offentlige udgifter stiger og stiger og stiger. Et område, hvor de offentlige udgifter stiger, er netop børnepasning, hvor det offentlige skal betale mindst 70 pct. af de faktiske udgifter. Det vil sige, at dette her er noget, der bider sig selv i halen; i og med at man vil have en lov om, at der skal være pasningsgaranti, skal kommunerne udbyde det i et vist omfang, og det betyder igen, at udgifterne stiger, skatterne stiger, og forældrene er igen endnu mere tvunget til at være på arbejdsmarkedet.

Hvis man prøvede at indse det og sagde: Lad os finde årsagen til, at det er gået så rivende galt, som det er, så kunne man give nogle skattelettelser – skattelettelser i et sådant omfang, at forældrene havde mulighed for selv at vælge deres liv og deres dagligdag, selv at vælge hvilken pasningsform de ønskede, hvis de ønskede en pasningsform. Det var en frihed, man kunne give forældrene.

Vi har med i vores forslag, at man kunne lave en form for familiefradrag for i særlig grad at tilgodese børnefamilierne. Børn bliver jo i virkeligheden født med et personfradrag. De bruger det bare sjældent, før de bliver 14-15-16 år og begynder at gå med aviser og sådan noget. Det fradrag kunne man tillade forældrene at bruge, når året var gået, hvis børnene ikke selv havde nået at bruge det.

Det foreliggende forslag kan Fremskridtspartiet ikke støtte. Vi mener, at det i virkeligheden er med til at ødelægge endnu mere ved i endnu højere grad at tvinge forældrene til at passe ind i et bestemt system.

Jeg kan huske, fra da jeg var barn, at når jeg kom rundt f.eks. på fritidshjemmet, hvor jeg undertiden besøgte nogle af mine klassekammerater, havde man sådan nogle klodsekasser for de mindste børn – jeg havde ikke selv nogen. Det var såmænd meget pædagogisk. Der var huller i dem med forskellige former, hvortil klodser med samme form passede. Hvis de passede ind i hullerne, kunne de komme ind.

Det minder mig lidt om det offentlige system i dag. Hvis man som borger i dette land har en bestemt form og passer ind i et hul – passer ind i velfærdsstaten – så kan man opnå velfærd, men

hvis man ikke har den form, der skal til, og hvis man ikke ønsker at spille med, kan man ikke komme med ind i velfærdsstatens kasse, og så kan man ikke få del i velfærden. Jeg synes, det er lidt sørgeligt, at vi er nået dertil.

Vibeke Peschardt (RV):

Man kan godt på dette forslag se, at det er finanslovstider, og det undrer mig i grunden lidt, at SF ikke prøver at søge indflydelse på finansloven med et forslag som dette her frem for at fremsætte det. De kender jo i hvert fald finansministerens og regeringens udspil til selve finansloven.

Det er ikke mange uger siden, at alle danske kommuner har afleveret deres budgetter for 1995, og jeg kan godt love forslagsstillerne, at der er blevet arbejdet hårdt i kommunerne på at opfylde den pasningsgaranti, som både blev nævnt af statsministeren i åbningsstalen sidste år, og som nu er gentaget i det regeringsgrundlag, der hedder »Fælles Fremtid«. Vi har alle sammen en interesse i, at kvinderne får mulighed for at være på arbejdsmarkedet, at familierne får mulighed for at passe deres børn, og vi støtter, som socialministeren sagde det, målet og sigtet i dette lovforslag.

Men vi støtter altså ikke midlerne. Vi kan ikke i den nuværende situation gå ud og skaffe så mange poser penge til at dele ud til kommunerne på et tidspunkt, hvor kommunerne til dels har lagt deres budgetter.

Derfor mener vi, at øvelsen må foretages til næste år, eller til næste år igen i de aftaler, der årlig – somme tider flerårlig – bliver indgået mellem regeringen og Kommunernes Landsforening.

Jeg hørte den socialdemokratiske ordfører sige, at antallet af uddannelsespladser til det personale, der skal uddannes til dette her, er i god gænge, og jeg vil bare sige, at Det Radikale Venstre ikke kan støtte det foreliggende forslag.

Bruno Jerup (EL):

Det kommer nok ikke bag på nogen, at Enhedslisten støtter forslaget. Det ligger jo også i de tidligere bemærkninger, jeg har gjort i dag, at vi synes, det er en god idé, at man fastslår lidt mere præcist, at der er visse ting, som man kan kalde retskrav for borgerne, og en af dem er en pasningsgaranti. Vi mener, at man på flere sociale områder burde lave retssikrede krav frem for luftige formuleringer og underhåndsftaler med kommunerne.

Nogle af bemærkningerne til forslaget støtter vi også, men det er selvfølgelig ikke en del af beslutningen; men vi mener altså, at ideen med at prøve at skabe nødvendigt grundlag for en pædagogisk forsvarlig udbygning af institutionerne er vigtig. Det kan bl.a. opnås ved, at man sørger for at optage nogle flere af de ca. 12.000, der hvert år søger ind på pædagoguddannelserne, hvor det for øjeblikket kun er 4.500, der bliver optaget.

Sådan har det været i mange år. Det vil sige, at man sådan set har haft en del år til at ændre dette her, til at sikre, at der var pædagoger nok. I dag er det rent faktisk sådan, at der mange steder er mangel på pædagoger, er mangel på uddannet personale, og at man derfor er tvunget til at klare institutionsbehovene med uuddannet personale.

Derfor kan den del af SF's forslag for så vidt ikke gå stærkt nok – altså at man får gang i udbygningen af uddannelsespladserne. Det støtter vi også.

Vi støtter endvidere, at man prøver at få lavet en ordning, så kommunerne kan få refusion, der f.eks. betyder, at hvis man ansætter ekstra personale inden for dette område, kan man få de penge fra staten. Det kunne være en model, hvorefter staten simpelt hen betalte forskellen imellem den løn, de skulle have, og dagpenge-niveauet, for det skulle man jo alligevel give til folk, hvis de gik arbejdsløse.

Samlet har vi altså ingen problemer med at støtte dette forslag. Vi mener, det er fornuftigt, at man prøver på at lave sådan en garanti. Som det blev sagt, har man jo tidligere udstedt garantier på dette område, som ikke er blevet holdt. Derfor har vi ikke nogen grund til at tro, at det nok sker, hvis vi bare venter og ser tiden an.

Vi støtter altså det foreliggende forslag.

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal prøve at samle op. Jeg synes, man kunne sammenfatte debatten fra dem i Folketinget, som synes, at udbygning af daginstitutionssystemet er en god idé, under den overskrift, at her taler vi om individets ret over for et system. SF har med dette forslag gjort sig til fortalere for individets ret forstået som forældrenes og børnenes ret til at få en pasningsplads, når de ønsker det.

Afvisningen specielt fra regeringspartierne har været, synes jeg, meget præget af systemargumenter. Jeg skal vende tilbage til dem undervejs.

Jeg er enig i de bemærkninger, der har været om, at vi er kommet et stykke ad vejen, men sagen er jo, at vi er kommet meget forskelligt i de forskellige områder i landet. Der er områder, hvor man i dag har en pladsgaranti – og heldigvis flere, men der er også områder, hvor det er umuligt for forældrene at skimte håb – hvor man end ikke har bevæget sig i retning af en pasningsgaranti – og det er jo det, der er problemet.

Det, der undrer mig ved socialministerens indlæg, er, at jeg synes, socialministeren tidligere i diskussionen med de kommunale niveauer har udvist mod ved at sige, at vi fra statsligt hold føler en forpligtelse til at se efter, at der er områder, der bliver opfyldt.

Jeg husker debatten om psykiatri, hvor jeg tror socialministeren formulerede det på den måde, at det kommunale selvstyre ikke er strakt så vidt, at det var retten til ikke at foretage sig noget som helst på et område.

Det undrer mig oprigtigt, at man ikke er villig til på børnepasningsområdet, som er et fundamentalt område for en families daglige trivsel, at gå så langt som til at sige, at når man er enig i målet, så er man også nødt til at anvise nogle veje.

Den eneste fornuftige vej at anvise er at tage fat på § 69 i bistandsloven. Det er den, der i dag taler om et tilstrækkeligt antal pladser. Men det er jo kendt, for det har været prøvet, at den formulering ikke holder, i det øjeblik et forældrepar i en kommune siger: Med den formulering ønsker vi over for tilsynsmyndighederne at få tilkendegivet, at vi dermed også har ret til at få en plads. Så vidt strækker den nuværende formulering ikke.

Det, vi vil, er en så stram formulering, at det er en kommunal pligt at sikre, at den efterspørgsel, der er på dagpasning, også bliver opfyldt.

Så kan man tage den anden diskussion: Er dette her et indgreb i det kommunale selvstyre? Man kan vel godt formulere det polemisk på den måde, at det er et indgreb i kommunernes uhæmmede ret til at lade børn stå på venteliste – så langt vil jeg give medhold – men der er altså et eller andet sted, hvor jeg synes at det statslige niveau har et ansvar. Jeg har nævnt psykiatriområdet, men jeg kunne også nævne ældreområdet, hvor jeg synes vi har en pligt til at sige, at vi også skal sikre, at nogle af de mål, Folketinget opstiller, bliver opfyldt med det, vi vil.

Der er som bekendt fire led i forslaget. Der er ændringen af § 69, og jeg har udtrykt min undren over, at man her gerne vil målet, men ikke er villig til at gå vejen.

Jeg skal derudover sige til fru Vibeke Peschardt fra Det Radikale Venstre, at det, vi gør, jo lige præcis er at give kommunerne økonomiske muligheder. Argumentationen gik i et eller andet omfang på, at vi satte kommunerne skakmat ved at gennemføre noget, der ikke var økonomisk dækning for. Der er dækning både i dette forslag og i finanslovsændringsforslag, der bevirker, at kommunerne ikke kommer i den omtalte klemme.

Den sidste del af forslaget drejer sig om uddannelse af pædagoger. Det synes jeg er ekstra interessant i en periode, hvor vi diskuterer ikke alene børnepasning, men også veje ud af arbejdsløsheden. Folketinget lod sig formentlig inspirere af Socialkommissionens rapporter, der påviste, at der var god samfundsøkonomi i at uddanne til områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, i stedet for passivt at bruge pengene til at forsørge folk. Det er jo absurd, at på pædagogområdet, hvor vi selv styrer aftaget, har vi i en årrække i stigende grad stået med det problem, at vi ikke har kunnet skaffe uddannet arbejdskraft. Det må forekomme absurd i et samfund med arbejdsløshed, at vi ikke giver de unge adgang til en uddannelse, hvor der efterfølgende er sikkerhed for et job.

Jeg skal så knytte nogle bemærkninger til de enkelte ordførertaler:

Jeg må først sige til socialministeren, at jeg forstår, at regeringen stadig har en pasningsgaranti inden udgangen af 1995 som mål. De formuleringer, der anvendes, er kendetegnet ved, at de i stigende grad bliver udvandet. Den sidste udmelding er, at man i foråret 1995, hvor man i parentes bemærket i øvrigt diskuterer den kommunale økonomi for 1996 og ikke for 1995 – det er jo sådan, at man om foråret forhandler for det efterfølgende år – vil forhandle pasningsgarantien på plads. Jamen så er det da for alvor, at man griber ind i en periode, hvor al budgetlægning er afsluttet i kommunen. Hvis man mener det alvorligt, at det skal nås inden udgangen af 1995, kommer man til at gribe ind og lave det i en periode, hvor den kommunale budgetlægning er afsluttet, og så falder den del af ordførerbemærkningerne, der siger, at dette er forkert timet.

Jeg tror derfor, at en af Det Radikale Venstres formuleringer var mere præcis. Den lød sådan,

som jeg husker det, at når vi det ikke i år, må vi kigge på det næste år eller næste år eller næste år. Sagen er, at lige i øjeblikket glider pasningsgarantien. Da statsministeren lovede pasningsgarantien, troede folk på det, og det er et problem, at den glider længere og længere væk.

Må jeg sige til hr. Jan Petersen, som også er bekymret for at lovgive, at det forstår jeg simpelt hen ikke. Vi har jo parallelle områder, hvor vi også siger, at der er en pligt, f.eks. på folkeskoleområdet. Det kan da også betragtes som et indgreb i det kommunale selvstyre at hævde, at alle børn skal undervises. I forhold til ikke at sige, at det skal de, er det da et indgreb, men det er et indgreb, som vi har fundet fornuftigt. Vi har det principielle synspunkt, at forældre, der ønsker deres børn passet, også skal kunne få det. Dette er ikke et større indgreb end at kræve, at hvis forældre ønsker, at deres børn skal undervises, skal kommunerne også sikre, at det sker.

Vi er enige i Socialdemokratiets positive vurdering af forældreorloven; vi vil oven i købet meget gerne forbedre den.

Til hr. Erik Larsen fra Venstre, som betegnede det som et typisk SF-forslag, må jeg sige, at jeg er helt enig. Det kan jo heller ikke være så overraskende, al den stund det er os, der har skrevet det. Det er rigtigt, at det dikterer kommunerne, og det skal jeg ikke kommentere yderligere, men jeg synes, hr. Erik Larsen går galt i byen med udsagnet om, at SF ønsker et institutions-samfund. Det er egentlig ikke så meget en diskussion om, hvad SF ønsker, men meget mere en diskussion om, hvad forældrene ønsker.

Jeg forstod i øvrigt også af en af de korte bemærkninger fra hr. Erik Larsen, at Venstre ikke var imod institutioner som sådan og formentlig har medvirket til at udbygge daginstitutionerne i en række kommuner. Så forekommer det bare lidt underligt, at vi får de dér meget ideologiske udmeldinger af et område, hvor det i virkeligheden er et spørgsmål om at gøre det, forældrene gerne vil have.

Jeg skal sige til hr. Stefan G. Rasmussen, som også tog afstand fra forældrenes ret til at få en plads, at jeg synes, det er interessant ud fra en liberal-borgerlig holdning, at man er så meget systemmenneske i denne diskussion, at børnenes krav – og de bliver vel formuleret gennem forældrene i denne periode – skal vige; de taber i slagsmålet med de store systemer.

Hr. Tom Behnke havde en rosende omtale – i øvrigt vist også som den eneste – af, at der var

sammenhæng med finanslovsændringsforslagene, og det vil jeg godt kvittere for og sige, at det er en generel tendens, man vil finde i SF's forslag: Når vi gør os umage med at fremsætte forslag, gør vi os også den umage at lave et sammenhængende regnestykke, der viser, hvor pengene skal komme fra.

Jeg vil spørge Det Radikale Venstre, om det var rigtigt citeret, at når vi det ikke i år, så når vi det næste år, og hvis vi ikke når det næste år, så måske næste år eller næste år igen. Er det virkelig den radikale melding til dette punkt, at vi formentlig når det engang, men ikke nødvendigvis i 1995 eller 1996, og ellers må vi jo kigge på det igen? Mit spørgsmål er egentlig både til Det Radikale Venstre og til Socialdemokratiet: Hvis man så ikke når det ved udgangen af 1995, vil man så stadig ikke benytte sig af de midler, man har til at nå det, man gerne vil? Vil man så fortsat sige, at så må vi jo kigge på det det efterfølgende forår, det næste forår eller det efterfølgende forår igen? Hvor stor tålmodighed har Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet med forholdet mellem det enkelte individs rettigheder og systemets krav? Det spørgsmål synes jeg kunne blive til en interessant studiekreds for regeringspartierne, og vi bidrager gerne med inspiration til den debat.

Som afslutning på mit indlæg vil jeg gerne takke for støtten fra Enhedslisten og sige, at vi så arbejder videre med forslaget.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det har været en utrolig spændende debat, for det drejer sig jo om politik, om ideologi, om holdninger og om, hvad det er for et samfund, man skal have. Hr. Villy Søvnald spurgte i slutningen af sin tale: Når man nu har undervisningspligt, hvorfor så ikke også pasningspligt? Der er vel den væsentlige forskel, at det er de færreste forældre i dette land, som har sådan en uddannelse, at de kan lære deres børn at tale engelsk, tale tysk, opløfte til anden potens, stave osv., for det kræver en egentlig uddannelse at kunne give den undervisning.

Det Konservative Folkeparti og jeg er nogle af dem, der er så gammeldags, at vi har tiltro til, at forældre faktisk ligesom pædagoger kan være egnede til at passe børn og måske endda enkelte gange – jeg vil ikke udelukke det – kan være bedre end professionelle pædagoger. Det er virkelig en holdning, og derfor synes jeg, det var et utrolig interessant spørgsmål, hr. Stefan G. Ras-

mussen som konservativ ordfører stillede alle dem, der havde deltaget i debatten, men selvfølgelig ikke fik noget svar på: Hvad nu hvis børnene skulle vælge, hvilken pasningsordning de foretrak? Så kunne det da være, nogle foretrak en vuggestue, en dagpleje eller en børnehave, mens andre måske foretrak en privat dagpleje, men der var da nok også nogle enkelte, som måske sagde, at det ikke var så dårligt at blive passet af far eller mor.

Det, det hele drejer sig om, er, at vi synes, det er glimrende, at der er nogle daginstitutionstilbud og private pasningsmuligheder, men vi vil have en ligestilling, så den enkelte familie, der ved, hvad der er bedst for den og dens børn, kan vælge.

Lad mig slutte med at spørge hr. Villy Søvnald, om hr. Villy Søvnald er sikker på, at når lille Klara på 1 år bliver vækket om morgenen kl. 6 mandag, tirsdag, onsdag, torsdag og fredag, sat op på bagagebæreren på faderens cykel, kørt hen til daginstitutionen, afleveret i vuggestuen halvotte, hentet kl. 5 om aftenen, er det lige netop det, som Klara ønsker. Skulle der ikke være mulighed for at give hende et andet tilbud?

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Det spørgsmål kunne ikke være stillet bedre, end hr. Helge Adam Møller lige har gjort. Jeg vil spørge om noget helt andet. Hr. Villy Søvnald sammenlignede med kommunernes pligt til at gøre noget på psykiatriområdet og på ældreområdet. Så vidt jeg husker, taler vi på netop de to områder om nogle personer, der har behov for hjælp, fordi de ikke er i stand til at klare sig selv. Det er vel ikke således, at hr. Villy Søvnald på SF's vegne står her og argumenterer for, at børnefamilier ikke er i stand til at klare sig selv? Det kunne jeg godt tænke mig at høre. Med hensyn til børnepasningen er det eneste, vi er nødt til at give forældrene, for at de selv kan magte at administrere det, den økonomiske mulighed for selv at vælge, og hvis bare man ville det, er de fuldt ud i stand til at tage vare på sig selv. Det er ikke gældende, når vi taler om ældreområdet, og slet ikke, når vi taler om psykiatriområdet, så den sammenligning kunne jeg godt tænke mig at hr. Villy Søvnald uddybede.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Til hr. Tom Behnke: Jeg talte om statens villighed til at gribe ind, når den satte sig nogle mål,

og sende nogle penge med ud, og det er ikke blevet opfyldt. Jeg omtalte socialministeren rosende, fordi man på psykiatrimrådet gav penge ud, og når der så ikke skete noget, var socialministeren også villig til at gå videre.

Det er klart, at hvis Fremskridtspartiet ikke vil nogen ting, men taler om det tidspunkt, hvor partiet får så stor indflydelse – det har måske lange udsigter i øjeblikket – at det kan nedbringe skattestrykket i Danmark og klare det hele og ikke tager denne diskussion mere alvorligt, skal jeg ikke sige så meget til det.

Jeg vil derimod godt sige lidt til hr. Helge Adam Møllers mere ideologiske debat om, hvis børnene er. Jeg talte ikke om pasningspligt, men om, at vi skulle efterkomme forældrenes ønsker, og jeg synes egentlig, det er et meget liberalt synspunkt, at man også skal være villig til at give forældrene det, de ønsker. Det er jo ikke et spørgsmål om at påtvinge nogen noget, men om, at forældrene henvender sig til X Kommune og siger: Vi vil gerne have Jens, Peter, Agnes og de andre passet, vil De ikke godt sørge for at skrive dem op? Jeg kan altså ikke få det til at ligne et voldsomt indgreb i forhold til forældrene eller børnene at imødesee det ønske, de har.

Må jeg så sige, at hr. Helge Adam Møller fremlægger det, som om vi var modstandere af ordninger, der betyder, at der er mere tid i småbørnsfamilierne. Det vil jeg godt sige er direkte forkert; dér synes jeg derimod Det Konservative Folkeparti og Venstre har et problem. I deres finanslovsændringsforslag skærer de orlovsordningen ned til ca. en tredjedel, og det betyder, hvis forslagsstillerne får ret, at mange af de familier, der i dag benytter sig af forældreorloven, ikke får mulighed for at tilbyde så mange børn pasning, som tilfældet er i dag. Det samme gælder forslag om nedsat arbejdstid osv.

Jeg skal slutte med at besvare spørgsmålet om, hvorvidt det er børnenes ønsker og behov, vi tilgodeser. Det tror jeg det er, hvis vi laver en børnepolitik, hvor der er mere tid i småbørnsfamilierne, og i øvrigt opfylder forældrenes ønsker om daginstitutioner.

(Kort bemærkning).

Stefan G. Rasmussen (KF):

Hr. Villy Søvndal taler om at påtvinge.

Når man siger, at nogen har ret til noget, påtvinger man forvaltningen og hele samfundet at tage sig af de ting. Jeg påstår, at det er en ideologisk debat, der foregår her, for den drejer sig om, at vi skal kunne lave et samfund, hvor vi

har mulighed for valgfrihed. Når vi siger »ret til«, så er det jo noget med, at man pludselig vil have noget igen for sine skatter. Det næste kunne jo så blive, at man fra SF's side forventede, at de, der ikke har børn, også har ret til et eller andet, og så er vi pludselig ude i noget uoverskueligt fordelingshalløj, som jeg slet ikke kan være med til.

Nej, det skal være således, at vores sociale sikkerhedsnet er bygget op som et forsikrings-system, hvor man deltager med et bidrag, og hvor de, der har brug for hjælp, har mulighed for at få det. Sammen med min kone hører jeg selv til de forældre, som på et tidspunkt i karrieren måtte foretage et valg. Vi måtte vælge et stort hus fra, for at hun kunne få tid til at gå hjemme og passe børnene, og det valg er jeg absolut ikke utilfreds med, når jeg kigger på dem i dag.

(Kort bemærkning).

Jan Petersen (S):

Jeg fik behov for at sige til hr. Villy Søvndal, da Socialdemokratiets linje blev udlagt lidt stræbende, at vi har en dato på vores arbejdsliste, der siger, at den 31. december 1995 er der reelt pladsgaranti i Danmark.

Det er det mål, vi går efter, og det er vi godt på vej til. Så kan vi selvfølgelig godt tage en mere detaljeret diskussion om, hvorvidt vi skal skrive noget i lovene nu, eller om vi overhovedet har brug for at skrive noget i lovene. Det afgørende for os er, at vi når målet, og vi har altså valgt at respektere den samarbejdsform, regeringen og kommunerne hidtil har anvendt på dette område, for vi tror, vi kommer længst på den måde. Det er metodevalget frem for barsk, firkantet lovgivning her og nu, om end jeg kunne føle sympati for det, der blev sagt af hr. Villy Søvndal.

Jeg kan selvfølgelig ikke udelukke, at der sker et eller andet i løbet af resten af 1994 og i 1995. Hvordan vil f.eks. de kommende kommunale budgetter se ud? Den situation – og det var også det, jeg prøvede at afslutte mit indlæg med – har vi først en reel mulighed for at bedømme i foråret 1995. Derfor er vi også opmærksom på, hvad der kommer ud af de kommunale budgetter, og vi vil ganske nøje følge, hvad det tegner til. Derfor kan jeg da heller ikke efterlade det indtryk, at alt er fryd og gammen den 1. januar 1996, men vi tror på målet, og skulle det vise sig, at der var noget, der ikke holdt, må vi drøfte, hvordan vi håndterer det, og det vil vi få lejligh-

hed til i løbet af 1995. Det var i al enkelthed det, jeg forsøgte at sige.

Så har hr. Helge Adam Møller gjort bemærkninger om, hvis børnene er, men det får mig bare til at præcisere, at børnene er forældrenes; det er i øvrigt også regeringens opfattelse, så vidt jeg har læst dens børne- og familiepolitiske redegørelse. Men det er jo ikke det samme som at sige, at børnene ikke vil i børnehave, og at de helst vil være sammen med deres forældre hele tiden. De børn, jeg kender, har faktisk ikke noget specielt imod at komme i børnehave, men de vil også godt en gang imellem være sammen med deres forældre, og det er det, vi har forsøgt at skabe mulighed for med forældreorloven.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er jo interessant, at sådan en debat om pasningsgaranti kan udvikle sig til en egentlig ideologisk debat om helt forskellige grundlæggende menneskesyn og samfundsholdninger. Det er interessant, når hr. Helge Adam Møller går i gang og snakker om idealer og om de forskellige samfund, han godt kunne tænke sig, og om individets placering.

Jeg mener, at man skal prøve at tage den diskussion op. Jeg ved ikke, om det skal være her fra denne talerstol, for det er jo nok ikke noget, der egentlig er debatstof til sådan et møde som dette. Men hvordan er egentlig hr. Helge Adam Møllers forestilling om individet? Er individet og familien fritsvævende objekter med en pose penge, som forskellige andre fritsvævende personer eller grupper kan byde på? Hvad er det for et underligt individ- og familiesyn, man har i Det Konservative Folkeparti?

Jeg mener, man er nødt til at betragte individet og fællesskabet, samfundet, som et hele, og i den sammenhæng er pasningsgaranti og børnepasning et led i fællesskabet. Det er ikke en indskrænkning for individet inden for fællesskabet, men et led i fællesskabet. At skille det ad og lave sådan nogle fritsvævende individer og familier, som er uafhængige af, hvordan det i øvrigt kører, er da en mærkelig holdning.

Det er da rigtigt, at forældrene i forhold til barnet – for at tage en anden del af debatten op – er og skal være de primære ansvarspersoner, men det betyder jo ikke, at samfundet ikke også har et ansvar, nemlig ansvaret for at give de enkelte børn nogle muligheder for personlig udvikling, som ikke kun er bestemt af det enkelte forældrepar. Derfor må man også tænke på, at

der er sket en ny udvikling med en ny familiestruktur, hvor det enkelte barn har flere forældrepar, ofte en eller to fædre og en eller to mødre, og det er mere kompliceret end den meget ideologiske, skemaagtige form, som hr. Helge Adam Møller ...

Anden næstformand (Henning Grove):

Når jeg har rejst mig op, er det tegn på, at taletiden er forbi.

Så er det hr. Erik Larsen.

Erik Larsen (V):

Det kan godt være, at vi er ved at fjerne os lidt fra forslaget, men i øvrigt kan der jo ikke være noget som helst forkert i, at vi fra denne talerstol gerne vil ud med politiske holdninger, og det kan vel heller ikke være forkert, at der føres en politisk debat.

Jeg vil gerne sige til hr. Villy Søvnald, at selvfølgelig kan man da sige, at det må være liberalt, at der skal kunne tilbydes en daginstitution, når der står nogle mennesker på et socialkontor og gerne vil have en pasningsmulighed. Men det, der er problemet i dag, er, at der ikke er noget alternativ til det, at det offentlige skal tilbyde pasningsmuligheder.

Jeg kunne godt tænke mig at foreslå sådan en praktisk politiker som hr. Villy Søvnald det eksperiment, at den udgift, som kommunen havde ved en daginstitutionsplads, kunne følge barnet, så beløbet altså blev givet til familien. Det kunne åbne mulighed for, at familien kunne passe børnene, og hvis alle i Kolding Kommune, som havde f.eks. tre børn, henvendte sig til hr. Villy Søvnald, tror jeg egentlig, at der kom til at stå temmelig mange forældrepar, som gerne ville høre om dette meget spændende og nye alternativ, som de slet ikke kunne forstå at hr. Villy Søvnald kunne tilbyde, på trappen.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Til hr. Bruno Jerup: Jeg synes ikke, der er noget galt i, at vi også tager debatten om dette emne her og nu. Det er fint nok; det er mindst lige så vigtigt som overskud og underskud på betalingsbalancen og så mange andre ting, for det er et spørgsmål om, hvordan samfundet skal udvikle sig. Det er da helt rigtigt, som hr. Bruno Jerup sagde, at familierne også har udviklet sig, og hr. Bruno Jerup sagde, at vi var nogle, der havde en stivnet familieopfattelse. Nej, det har vi ikke, men vi er nogle, der erkender, at famili-

er er vidt forskellige: Der er nogle, der er traditionelle, det, vi kunne kalde kernefamilier, hvor der på gammeldags vis kun er én far og én mor, og så er der andre, hvor der er to fædre og tre mødre, tre mødre og to fædre, eller hvad det nu var, hr. Bruno Jerup sagde. Det er da rigtigt, og derfor skal vi ikke glemme, at når der er mange forskellige måder at organisere sit familieliv og opdrage sine børn på, kommer vi jo netop tilbage til det, der er De Konservatives og også andre partiers holdning, nemlig at der så også må være forskellige tilbud. Det, der passer til den ene familie, passer ikke til den anden.

Så er jeg tilbage til hr. Villy Søvnald, der siger, at vi ikke tager noget fra nogen ved at give denne kommunale pasningsret. Men det gør vi, for hvis dette forslag vedtages, koster det 500 mio. kr., idet der står, at der skal bygges et hav af nye institutioner og uddannes mange flere pædagoger. Dermed er det mål, som i hvert fald tre partier i dette Folketing har, nemlig at give familien en individuel mulighed for selv at afgøre, om det er bedst, at dens børn i en kortere eller længere periode passes i et kommunalt tilbud, ved, at den ene af forældrene går hjemme, eller ved, at man bruger en privat ordning, meget længere ude i fremtiden. Jeg tror, at der er masser af familier, der vil fortsætte med at vælge de kommunale ordninger, og mange familier, der vil sige, at så skal lille Klara – for at tage hende igen – hen i børnehaven om formiddagen og være hjemme om eftermiddagen.

Men det her vil cementere den ordning, at der stort set kun er én måde, der økonomisk er realistisk, og det er, at man bruger det offentlige tilbud. Vi vil have valgmuligheder!

(Kort bemærkning).

Stefan G. Rasmussen (KF):

Jeg må sige til hr. Bruno Jerup, at det er helt klart, at jeg er kommet herind for at kunne tale holdninger, og jeg mener, at det rette sted at tale holdninger fra er denne talerstol.

Jeg er en af dem, der ikke er kommet ind på at love så meget som en eneste plads mere, men på decideret at tale holdninger, og derfor føler jeg det fuldstændig rigtigt netop at tage dét op, og hvor skulle man starte med at diskutere holdninger, om ikke netop i forbindelse med børnepleje, for det er dér, det starter?

Når hr. Bruno Jerup angriber Det Konservative Folkepartis familiesyn, må jeg straks sige, at her netop er et tilfælde, hvor jeg godt vil påpege, at frihed under ansvar starter hos den enkelte.

Man skal kunne have en valgmulighed og et samfundssystem, som jeg også påpegede i min ordførertale, hvor de, der har meget, yder mere til fællesskabet end dem, der har lidt; men det betyder også, at nogle må fraskrive sig retten til at »have ret til«.

Jeg vil da godt spørge hr. Bruno Jerup, om han er uenig med mig i dét.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har været meget fleksibel med de korte bemærkninger. Nu slutter vi af med hr. Villy Søvnald.

Villy Søvnald (SF):

Det er forholdsvis sjældent, at der direkte forhandles fra Folketingets talerstol. Jeg skal derfor kvittere for hr. Erik Larsens opfordring.

Jeg vil godt være med til, at vi laver en direkte forældreundersøgelse i f.eks. Kolding Kommune. Jeg vil så spørge: Vil man følge undersøgelsen? Vil man så droppe de ideologiske parader, hvorefter det er forkert, når forældrene vil det, som partiet Venstre ikke vil? Er man villig til at rette sig efter det, forældrene siger de gerne vil? Har man i virkeligheden ikke allerede et udtryk for, hvad forældrene gerne vil, deri, at de lader sig skrive op til en plads i en daginstitution? Det er såmænd ikke et udtryk for, at jeg har hjernevasket en hel bys befolkning, men for, at det er det, folk gerne vil. Jeg spørger, fordi det ellers ville være spild af tid. Lad os lave den undersøgelse; jeg vil godt prøve at foreslå det. Bagefter kan vi vende tilbage til en børnepolitisk debat, hvor jeg så forventer at Venstre og måske også De Konservative er villige til at tage konsekvensen af forældrenes valg og sige: O.k., nu har vi spurgt, og vi erkender, at vi tog fejl i vores vurdering af, hvad forældrene gerne ville. Vi har nu lært, at det, forældrene gerne vil, er det, de siger de vil, nemlig have en plads i det offentlige pasningssystem.

I øvrigt synes jeg, at de af Folketingets medlemmer, der synes, det har været en vigtig bevægelse, at forældrene fik mere tid til børnene, i fællesskab skulle glæde sig over, at vi faktisk for første gang i forbindelse med orlovsordningerne oplever, at rigtig mange siger ja til at få mere tid sammen med deres børn.

Jeg synes, at både Venstre og De Konservative skulle overveje at gå videre med forslag, der gav forældrene mere tid til dét. Jeg synes umiddelbart, at der er to forslag, der har interesse: Det ene er et forslag om nedsat arbejdstid; man

kunne eventuelt overveje at lade småbørnsfamilierne gå foran. Det andet er et forslag om en længere barselorlov, som man også vil møde i den nærmeste fremtid.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 3:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af ankeadgang på hjemmehjælpsområdet.

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.
(Fremsat 12/10 94).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg må også sige om forslaget her, at det er et forslag, regeringen har sympati for, men som vi ikke kan støtte.

Indsatsen for en bedre hjemmehjælp er en af den kommende periodes vigtige opgaver. Vi bliver jo jævnligt konfronteret med forskellige beretninger om hjemmehjælp, der ikke er god nok, og det skal vi selvfølgelig tage alvorligt, men vi skal også lige huske på, at den slags enkeltsager kan give et fortegnede billede og forrykke proportionerne, når det handler om, hvordan det egentlig forholder sig.

Jeg synes, det er vigtigt lige at huske på, at Socialforskningsinstituttet i 1993 gennemførte en undersøgelse af hjemmehjælpen for Københavns Kommune. Den viste, at omfanget og indholdet af hjemmehjælpen stort set er tilfredsstillende for dem, der får hjemmehjælp. Det æn-

drer selvfølgelig ikke ved, at der er brug for en samlet indsats, der sikrer en mere stabil og ensartet hjemmehjælp.

Men – og det behøver jeg selvfølgelig ikke at fortælle hr. Villy Søvndal, ordføreren for forslagsstillerne – hjemmehjælpen er en kommunal opgave og er også en individuel ydelse baseret på et skøn. Derfor er det ikke nogen enkel, entydig eller let sag at ændre på og sikre en generel forbedring af hjemmehjælpen, og der er ikke nogen enkel og let vej til det.

Man kan også sige, at der er mange forklaringer på, hvorfor det nogle steder halter med hjemmehjælpen. En række af de forhold synes jeg der er behov for at få mere klarhed over, inden vi tager det videre skridt og vurderer behovet for en ankeadgang.

Man kan sige, at vi stadig væk har brug for at få vurderet forudsætningerne, og at der også er en række områder, hvor vi har brug for at tage initiativer, f.eks. at få skabt en mere tidssvarende, moderne vejledning for hjemmehjælpen, altså få nogle nye retningslinjer for den generelle hjemmehjælp.

Desuden er der også brug for, at den enkelte modtager af hjemmehjælpen har et klart indtryk af omfanget af den hjemmehjælp, der er blevet visiteret.

Det er her, visitationsskemaet, som SF også foreslår, kommer ind i billedet, og jeg er meget enig i, at vi skal have indført en generel pligt for kommunerne til at anvende visitationsskemaet i forbindelse med tildeling af hjemmehjælp.

En velfungerende hjemmehjælpsordning forudsætter selvfølgelig også, at der bliver uddannet tilstrækkeligt med hjemmehjælper, og at de så også tager arbejde som hjemmehjælper, når de er blevet uddannet. Et af problemerne er jo, at der er et ret stort gennemtræk i faget – enten således, at de uddannede hjemmehjælper eller pleje- og sundhedsassistenter ikke bliver i faget, eller således, at de bliver der i ret kort tid. På den måde kan man jo heller ikke altid sige, at der er tilstrækkeligt med hjemmehjælper, og det er også baggrunden for, at regeringen overvejer, om vi kan være med til at sikre, at flere arbejdsløse bliver ansat inden for hjemmehjælpen. Vi vil også se på, om de gode erfaringer med at supplere hjemmehjælpen med rengøringskorps, som der er i nogle kommuner, er noget, der kan bruges i større omfang.

Endelig har regeringen som bekendt allerede i år og til næste år afsat 400 mio. kr. til refusion af bl.a. 50 pct. af lønnen til de hjemmehjælper,